

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор Державного науково-методичного
центру змісту культурно-мистецької освіти

М.М.Бриль

2019 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ПРИКЛАДИ КОНТРОЛЬНИХ ПІДСУМКОВИХ ЗАНЯТЬ З КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І КУРСУ

Методичні рекомендації

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 024 «Хореографія»
для мистецьких закладів фахової передвищої освіти

Київ – 2019

Укладачі: **Н. В. Замськова**

викладач ЦК «Класичної хореографії», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв»

Н. В. Сільвестрова

викладач ЦК «Класичної хореографії», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв»

І. І. Огурцова

викладач ЦК «Класичної хореографії», спеціаліст першої категорії КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв»

Рецензенти:

О. П. Копильчак

голова ЦК хореографічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Львівського коледжу культури і мистецтв

Л. П. Щербина

голова ЦК хореографічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Миколаївського коледжу культури і мистецтв

С. М. Трускалова

викладач вищої категорії ЦК хореографічних дисциплін коледжу Луганської державної академії культури і мистецтв, методист вищої категорії відділу формування і моніторингу змісту та якості культурно-мистецької освіти Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти

Відповідальна
за випуск

С. М. Трускалова

Рекомендовано

на засіданні методичної ради
КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв»
(протокол № 01 від 30 серпня 2019 р.)

© Замськова Н. В., 2019 р.

© Сільвестрова Н. В., 2019 р.

© Огурцова І. І., 2019 р.

© Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти, 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
АНОТАЦІЯ ДО ВІДЕОМАТЕРІАЛУ І ЗАНЯТТЯ.....	5
АНОТАЦІЯ ДО ВІДЕОМАТЕРІАЛУ ІІ ЗАНЯТТЯ.....	10
ВИСНОВКИ.....	14
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	15

ВСТУП

У методичній розробці надані рекомендації щодо проведення контрольних підсумкових занять з навчальної дисципліни «Класичний танець» для студентів 1 курсу освітніх закладів фахової передвищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності «Хореографія» освітньо-професійної програми «Класична хореографія». Приклади двох підсумкових занять класичного танцю розроблені відповідно програми навчальної дисципліни «Класичний танець» КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв» та пропонуються у вигляді відеоматеріалу з анотаціями, що значно збільшує перспективу та ефективність їх використання.

Приклади підсумкових занять включають весь арсенал рухів згідно програми з класичного танцю для першого курсу, де послідовно, із зростаючим рівнем складності, викладені елементи екзерсису, розділів *adagio*, *allegro*, «пальцевої» техніки та техніки обертів.

Метою методичної розробки є практичне застосування та передача практичного досвіду викладачам навчальної дисципліни «Класичний танець» у підготовці конкурентоспроможного фахівця, який володіє обсягом знань з класичного танцю згідно з програмою та відповідає професійним вимогам артиста балету, викладача хореографічних дисциплін мистецької школи, керівника аматорського хореографічного колективу.

АНОТАЦІЯ ДО ВІДЕОМАТЕРІАЛУ

Вимоги до підсумкових уроків та іспитів

1 курс 1 семестр (підсумковий урок):

- демонстрація стійкості на півпальцях у великих позах та під час обертів;
- виконання вправ en tournant на середині.

○ *1 курс 2 семестр* (іспит):

- виконання вправ з просуванням та перенесенням корпусу на іншу ногу;
- демонстрація техніки pirouettes;
- володіння технікою заносок у стрибках на дві ноги.

Відео даних контрольних підсумкових уроків демонструють необхідний рівень оволодіння навчальним матеріалом з дисципліни «Класичний танець» студентами 1 курсу ХВКМ.

Метою першого уроку (відповідно підсумок 1 семестру) є виховання навичок стійкості на півпальцях під час виконання вправ на середині зали.

Завданнями даного заняття є освоєння:

- великих поз на півпальцях;
- вправ en tournant на середині зали;
- вправ з перенесенням ваги корпусу з ноги на ногу;
- вправ з просуванням;
- техніки pirouettes;
- техніки виконання заносок.

Exercise біля станка

1. **Комбінація *plie*** - спрямована на виконання *demi* та *grand plie* по I-II-III-IV-V позиціях із включенням координації рук та голови. Особливу увагу потрібно приділити контролю за поперековим відділом тулубу та утриманням єдиної лінії лопаток.

2. **Комбінація *battement tendu*** – спрямована на ретельне слідкування за чистотою виконання V позиції ніг та підтягнутості стегон. До комбінації включено півоберти з *double frappe* як підготовка до повороту *fouette*.

3. **Комбінація *battement tendu jete*** – спрямована на акцентуванні роботи щодо виконання руху від паху, а також прискорення виконання по 1/8. Дотримання правил виконання має готувати студента до освоєння *grand round de jambe jete*.

4. **Комбінація *rond de jambe par terre*** – спрямована на відпрацювання вміння утримувати рівність та нерухомість «квадрату» під час виконання *rond de jambe par terre* та *grand rond de jambe jete*.

5. **Комбінація *battement foundu*** – спрямована на відпрацювання спускань та підйомів опорної ноги при підтягнутих стегнах. Увагу необхідно зосередити на методиці виконання *pas tombee*, тобто відпрацьовувати навичку перенесення ваги корпусу з ноги на ногу стегнами, чітко щодо напрямку відкритої ноги. Також, потрібно слідкувати за якістю виконання *demi plie*, досягаючи повного розтягування ахілу.

6. **Комбінація *rond de jambe en l'air*** – спрямована на зосередженні уваги щодо нерухомості стегна відкритої ноги, яка рухається за траєкторією обов'язково вузького еліпсу.

7. **Комбінація *battement frappe*** – спрямована на утримання виворітного положення *sou de pied*, підтягнутого корпусу та збереженні сили рук під час півоберту.

8. **Комбінація *adagio*** – при виконанні *battment developpe* на *plie* необхідно зосередити увагу щодо виворітності опорної ноги, а при виконанні *grand rond* - щодо виворітності робочої ноги.

9. **Комбінація *grand battement jete*** – спрямована на зосередженні уваги щодо збереження статичного стану корпусу («квадрату») при виконанні кидка. При виконанні *pirouett* необхідно зберігати висоту півпальців.

Exercise на середині зали складається з послідовності 4 комбінацій: *adagio*, *battement tendu et jete en tournant*, *rond de jambe par terre* в комбінуванні з *battement foundu*, *grand battement jete*.

1. **Комбінація *adagio*** – основним елементом є *tour lent* у великих позах, при виконанні якого, необхідно слідкувати за роботою опорної ноги та зосередити увагу на збереженні виразності й характеру поз.

2. **Комбінація *battement tendu et jete en tournant*** – необхідно зосередити увагу щодо збереження «квадрату» при виконанні *tendu et jete*, чітко виконуючи основні правила щодо повороту *en dehorse* (рухати робочу сторону назад) та *en dedans* (опорна сторона повертає корпус).

3. **Комбінація *rond de jambe par terre* в комбінуванні з *battement foundu*** – спрямована на зосередженні уваги щодо одночасного виконання *rond* та повороту на опорні нозі (*rond de jambe par terre en tournant*) як *en dehorse*, так і *en dedans*. Під час виконання наступного *passe par terre* корпус необхідно залишати нерухомим. При виконанні *battement foundu* на 90° робоча нога відкривається прийомом *developpe*, а опорна нога виконує *plie* сильно та пружно, поступово піднімаючись на високі півпальці.

4. **Комбінація *grand battement jete*** – необхідно слідкувати за збереженням поз під час виконання кидків робочою ногою та чітко завершувати кожен рух у V позицію ніг.

Стрибки

Pas echappe в комбінуванні з ***assemble*** (стрибки з двох ніг на дві ноги) – необхідно зосередити увагу на таких методичних рекомендаціях: відштовхуватись від підлоги чітко двома п'ятами; після кожного стрибка повертатися в *demi plie*, яке має стимулювати поштовх для наступного стрибка; кидок ногою під час виконання *pas assemble* з заноскою (*pas assemble battu*) має бути чітким та сильним, щоб встигнути виконати заноску двома ногами, починаючи від стегон, пильно слідкуючи за виворітністю обох ніг.

1. ***Pas jete*** в комбінатії з ***pas ballotte*** – під час виконання *temps leve*, після поштовху, особливу увагу приділити фіксації дотягнутої опорної ноги в повітрі. При виконанні *pas ballotte* необхідно зосередитись щодо чіткої зміни у повітрі однієї ноги іншою.

2. ***Sissonne fermee*** в поєднанні з ***pas de basque*** та ***sissonne ouverte*** – необхідно зосередити увагу на таких методичних рекомендаціях: при виконанні *sissonne fermee* вперед, до сторони та назад, необхідно виконувати обов'язкове просування чітко за заданим напрямом; під час виконання *pas de basque* слідкувати за координацією ніг, рук та голови; виконуючи *sissonne ouverte*, дотримуватись одночасного відкривання робочої ноги на 45° та приземлення опорної ноги на *demi plie*, а повернення обох ніг в V позицію на підлогу повинно виконуватись одночасно.

3. ***Grand assemble*** – при виконанні *pas chasse* необхідно слідкувати за підтягнутим тулубом та фіксацією ніг у V позиції. Під час виконання *grand assemble* робоча нога здійснює кидок на 60°, а опорна активно підводиться до неї в V позицію, за рахунок цього виконується просування у повітрі.

Вправи на пальцях

У запропонованих вправах необхідно відпрацьовувати прийом *releve* на пальці засобом м'язового підйому, а не «вистрибуванням». В роботі над видами *pas de bougee* дотримуватись: чіткого підйому ноги на рівень *sur le-cou-de-pied*, не втрачаючи стійкого положення тулуба на опорній нозі; плавного, але не млявого переводу рук (позиції рук не завищувати); рухи супроводжувати чіткими положеннями та поворотами голови.

Метою другого уроку (відповідно підсумок 2 семестру) є вдосконалення роботи над *aplomb* на середині зали, координації в усіх розділах уроку та виразністю виконання.

Завданнями даного заняття є освоєння:

- дрібних рухів (*battement frappe, battement battues, sur le-cou-de-pied* вперед та назад, *en face, epaulement, flic-flac en tournant*);

- *petit pas jete en tournant* по ½ повороту з просуванням вбік;

- *battement fondu* на 90° *en face* та у позах;

- *battement releve lent en face* та в позах, з *plie-releve demi round de jambe* з пози в позу;

- *battement soutenu* на 90°;

- *battement developpe ballottes*

- *releve* на півпальці опорної ноги, де працююча нога піднята в будь-якому напрямі на 90°;

- *grand battement jete developpe* («м'який») на всій стопі;

- *temps lie* з переходом на півпальці;

- *tour lents en dehors et en dedans* в усіх великих позах;

- *soutenu en tournant en dehors et en dedans*, починаючи з усіх напрямів на 90°;

- оберт *fouette en dehors et en dedans* ногою, що піднята на 45° на ¼, ½, кола;

- pirouettes з temps releve en dehors et en dedans;
- tour chaine;
- pirouettes з положенням робочої ноги на sur le-cou-de-pied en dehors et en dedans, починаючи з відкритого положення ноги в бік на 45°.

Exercice біля станка

1. **Комбінація *plie*** – спрямована на продовження роботи над виворітністю стегон, особливо під час підйому із *demi* та *grand plie*. При виконанні приділяти увагу виразності *port de bras*, слідкувати за чіткою координацією рук та поворотів голови.

2. **Комбінація *battement tendu*** – слідкувати за збереженням позицій ніг, а також за ритмічним виконанням руху *tendu* на $\frac{1}{4}$ та на $\frac{1}{8}$ музичного розміру. При виконанні повороту *fouette* дотримуватись збереження «квадрату» (стегна та плечі знаходяться в одній площині).

3. **Комбінація *battement tendu jete*** – дотримуватись аналогічних вимог виконання в попередній комбінації

4. **Комбінація *rond de jambe par terre*** – при виконанні *rond de jambe par terre* та *grand rond de jambe jete* слідкувати за рівністю «квадрату», виворітністю обох ніг та нерухомістю стегна опорної.

5. **Комбінація *battement fondu*** – дотримуватись правил виконання *demi plie* на опорній нозі. При виконанні повороту *fouette* як *en dehors*, так і *en dedans* намагатись зберігати рівність «квадрату»; доворот стегон необхідно здійснювати чітко та одночасно з плечима; корпус повинен зберігати вертикальну вісь, не нахиляючись ані в бік опорної ноги, ані вперед.

6. **Комбінація *rond de jambe en l'air*** – зосередити увагу на нерухомому, фіксованому положенні стегна робочої ноги чітко на 45° . При виконанні *en dehors* робоча нога сильно дотягнутою стопою підводиться по прямій до опорної ноги та виводиться п'ятою вперед, умовно малюючи еліпс. У напрямку *en dedans* все відбувається в зворотному порядку: еліпс до себе, по прямій від себе (назад робоча нога не заводиться).

7. **Комбінація *battement frappe*** – дотримуватись чіткості при виконанні дрібних рухів в комбінуванні *flic – flas* та *pour batteries* на півпальцях.

8. **Комбінація *adagio*** – демонстрація володіння позами, рухами рук та положеннями голови. Дотримуватись характерних legato під час виконання. Зосередити увагу на виконанні pas tombe та pas degage.

9. **Комбінація *grand battement jete*** – дотримуватись чіткого збереження позицій ніг та чистоти поз під час виконання кидків робочої ноги на 90° у поєднанні з кантиленою pour de bras.

Exercice на середині зали

1. **Комбінація *adagio*** – ретельно слідкувати за збереженням пози при виконанні tour lent, її нерухомістю та виразністю. Зосередити увагу на роботі опорної ноги, яка повинна зберігати виворітність та дотягнутість, здійснюючи поворот за рахунок мінімального підйому від підлоги. При виконанні обертів foute дотримуватись проходження всіх проміжних положень, а також чіткої зміни поз.

2. **Комбінація *battement tendu (et jete)*** – при виконанні комбінації закріплюються навички виконання поворотів foute на середині залу. Під час виконання цих обертів зберігається виворітність обох ніг, а поштовх робиться обов'язково двома стопами.

3. **Комбінація *battement fondu*** – дотримуватись правил виконання demi plie на опорні нозі, активного виходу на пів пальці опорної ноги та збереженні стійкості після виконання releve. Чітко слідкувати щодо передачі ваги тіла з однієї ноги на іншу перед виконанням кожного наступного battement fondu.

4. **Комбінація *grand battement jete*** – слідкувати за чітким поверненням робочої ноги в V позицію ніг після виконаного кидка. Дотримуватись академічності виконання та aplomb у володінні великими позами.

Стрибки

У представлених 6 комбінаціях студенти демонструють відпрацьовані елементи програми

Exercise на «пальцях»

У представлених 9 комбінаціях студенти демонструють відпрацьовані елементи програми

ВИСНОВКИ

Методична розробка складається з відеоматеріалу прикладів двох підсумкових занять та письмових анотацій до них з навчальної дисципліни «Класичний танець» для студентів 1 курсу освітніх закладів фахової передвищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності «Хореографія» освітньо-професійної програми «Класична хореографія».

Дані приклади відповідають завданням 1го та 2го семестру і укладені згідно програми навчальної дисципліни «Класичний танець» КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв».

Такий формат методичної розробки значно збільшує перспективу та ефективність її використання для наочної демонстрації результатів щодо компетенції майбутніх фахівців кваліфікації «Артист балету, викладач хореографічних дисциплін мистецької школи, керівник аматорського хореографічного колективу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Ахекян Т. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: навч.-метод. посіб. Київ: ДАКККіМ, 2003. 114 с.
2. Березова Г., Класичний танець для дитячих хореографічних колективів: Методичні вказівки. Київ, 1979. 258 с.
3. Базарова Н., Мей В. Азбука классического танца. Ленинград: Искусство, 1988. 384 с.
4. Ваганова А. Основы классического танца. Ленинград: Искусство, 1980. 192 с.
5. Вишотравка Л. І. Методика виконання віртуозних рухів у класичній хореографії: робоча програма навч. дисципліни (напрямок підготовки 6.020202 «Хореографія» спеціалізація «Клас. хореогр.») Київ, КНУКіМ, 2012. 33 с.
6. Забрєдовський С. Г. Методика роботи з хореографічним колективом: навч. посіб. Київ, 2010. 135 с.
7. Рехліцька А. Класичний танець: Програма навчального курсу. Херсон: Айлант, 2003.
8. Семенова Н. М. Класичний танець та методика його викладання: прогр. курсу Харків: ХДАК, 2006. 24 с.
9. Тарасов Н. Классический танец. Школа мужского исполнительства. Москва: Искусство, 1981. 479 с.
10. Цветкова Л. Методика викладання класичного танцю. Київ, Альтепрес, 2005. 324 с.

Допоміжна

1. Базарова Н., Мей В. Азбука классического танца. Первые три года обучения. Ленинград, Москва: Искусство, 1983. 208 с.
2. Васильєва Л. Про місце масової музики в культурі другої половини ХХ ст. Вісник КНУКіМ: Зб. наук. праць. Вип. 4. Київ, 2000. Серія: Мистецтвознавство. 47 с.
3. Зихлинская Л., Мей В. Первые шаги. Примеры уроков для молодых педагогов проф. хореогр. училищ. Киев, Логос, 2003. 121 с.
4. Костровицкая В. Классический танец. Слитные движения. Лань, Планета музыки. 2009. 128 с.
5. Чурпіта Т. М. Термінологія класичного танцю: метод. рек. Київ: КНУКіМ. 2002. 11 с.